

KANSANHUOLTOMINISTERIÖ

Kiertokirje N:o 105

Helsingissä,

30 päivänä toukokuuta 1940.

Asema- ja lentoasemaravintolat.

Asema- ja lentoasemaravintoloille on myönnetty se erioikeus, että niissä saadaan tarjoilla matkustajille, jotka esittävät matkalipun, sekä sotilaille, jotka ovat matkalla, voileipiä, kahveilleipiä sekä puuroannoksia ilman, että näiltä ruokailijoilta vaaditaan leipäkortin kuponkeja. Matkailijoilta, jotka eivät esitä matkalippuaan, tai paikkakuntalaisilta, jotka tulevat asema- tai lentoasemaravintolaan ruokailemaan, on sen sijaan vaadittava leipäkortin kuponkeja tarpeellinen määrä, mikäli he kysymyksessä olevissa ravintoloissa haluavat nauttia viljatuotteista valmistettuja ruokia.

Tämä erioikeus johtaa siihen, että asema- ja lentoasemaravintoloissa ruokailijoilta saadut kupongit eivät tule likimainkaan vastaamaan ravintolassa myytyjen viljatuotteiden määrää. Näitä ravintoloita koskeva tarkkailukirjanpito on sen vuoksi järjestettävä yksinomaan luottamukselliseen ilmoitukseen pohjautuvaksi. Niille on annettu se ohje, että ravintolan hoitajan tulee kunkin jakelukauden päätyttyä toimittamansa inventoinnin perusteella ilmoittaa kirjeellä kansanhuoltolautakunnalle, paljonko ravintolassa on jakelukauden kuluessa viljatuotteita tarjoiltu. Ilmoitettu määrä merkitään asianomaisen ravintolan tarkkailutiliin. Samalla on kysymyksessä olevat ravintolat määrätty ilmoituksen mukana lähettämään kansanhuoltolautakunnalle ne kupongit, jotka ravintolalle jakelukauden kuluessa on kertynyt muilta ruokailijoilta kuin matkailijoilta. Näiden kuponkien määrää ei kuitenkaan merkitä kirjanpitoon, koska sillä ei tarkkailussa ole mitään merkitystä, vaan kupongit otetaan kansanhuoltolautakuntaan ainoastaan hävitettäväksi.

Kansanhuoltolautakuntain on valvottava, että asema- ja lentoasemaravintoloissa ei ryhdytä myymään viljatuotteita ilman kuponkia muille kuin matkailijoille. Ostolupatodistuksia näille ravintoloille on myönnettävä tarpeen mukaan.

Kansanhuoltolautakunnille.

Ulkomaalaiset.

Ulkomaalaisille, jotka viipyvät maassa ainoastaan lyhyen ajan, saadaan tarjoilla ravintoloissa viljatuotteista valmistettuja ruokia ehdolla, että he esittävät ulkomaanpassin. Heidän ei siis tarvitse käydä kansanhuoltolautakunnassa hake massa lyhyttä aikaa varten leipäkorttia. Hotellien ja ravintolain, joiden viljatuotevarastoon tulee tällaisesta tarjoilusta vajausta, on pidettävä kirjaa ulkomaalaisille tarjoiltujen ateriain lukumäärästä ja ilmoitettava se kuponkitilityksen ohella kansanhuoltolautakunnalle, jotta viljatuotevaraston kulutus näidenkin ateriain osalta voidaan merkitä ravintolan tai hotellin tarkkailukirjanpitoon. Kulutukseksi on tällöin laskettava 100 grammaa tarjoiltua ateriaa kohden.

Edellä sanottu koskee myös ravintolayaunuissa tapahtuvaa tarjoilua.

Puolustuslaitoksen viran- ja toimenhaltijat.

Puolustuslaitoksen viran- ja toimenhaltijain joukossa on suuri määrä upseereita, jotka osaksi syövät armeijassa, osaksi kotona. Heidän suhteensa on puolustusministeriön intendenttiosaston kanssa sovittu seuraavasta menettelystä. Puolustusministeriön intendenttiosasto on ilmoittanut sanotussa asemassa oleville puolustuslaitoksen viran- ja toimenhaltijoille, että he saavat hakea itselleen leipäkortin tavallisessa järjestyksessä. Leipäkorttia hakiessaan heidän on kuitenkin ilmoitettava kansanhuoltolautakunnalle, suurtako kuponkimäärää vastaavan osan päivittäisistä viljatuoteannoksista he nauttivat armeijassa ja suurenko osan kotonaan tai ravintoloissa. Tämän ilmoituksen perusteella kansanhuoltolautakunnassa on leipäkorttia annettaessa irroitettava asianomaisen henkilön leipäkortista se määrä kuponkeja, joka vastaa hänen armeijassa nauttimaansa viljatuotemäärää. Jos hän ilmoittaa nauttivansa esim. puolet viljatuoteravinnostaan armeijassa ja puolet muualla, hänen kortistaan

irroitetaan puolet kupongeista. Kupongit irroitetaan kortin pituussuuntaan, kuten kuponkien irroittamisessa muissakin tapauksissa on meneteltävä.

Ulkomaalaiset laivat.

Suomalaisiin satamiin tuleville ulkomaalaisille laivoille on annettava tavallisessa järjestyksessä ostolupatodistuksia viljatuotteiden ostamista varten laivalla olevien muonittamiseksi.

Eräät merenkulkuhallituksen alaiset henkilökunnat.

Kansanhuoltoministeriö on suostunut siihen, että majakoiden ja majakka-alusten sekä tarkastusalusten ja merenmittausretkikuntain henkilökunnat saavat ostaa leipäkorteillaan viljatuotteita etukäteen enintään neljän jakelukauden kuponkeja vastaavan määrän. Silloin kuin tällaista erioikeutta halutaan käyttää, asianomaisen viljatuotteiden ostajan on tultava kansanhuoltolautakuntaan ja vaihdettava siellä ne kupongit, joilla viljatuotteita halutaan ostaa, ostolupatodistukseen. Ostolupatodistus on silloin kirjoitettava kuponkien edustamaa painoa vastaavalle määrälle.

Varastovajaukset.

Kun on esiintynyt epäselvyyttä siitä, miten kansanhuoltolautakunnan on meneteltävä, jos jonkin säännösteltyjä tavaroita jakelevan liikkeen varastossa havaitaan tuntuva vajausta, kansanhuoltoministeriö ilmoittaa, että vajauksen tultua ilmi, on vajauksen syntymisen syy tutkittava. Jos tulee ilmi, että vajauksen on aiheuttanut väärinkäytös tai ilmeinen huolimattomuus tai laiminlyönti, liike on saatettava syytteeseen. Jos taas vajauksen syytä ei voida selvittää, asianomaista liikettä ei voida rangaista muutoin kuin asettamalla liike erikoisvalvonnan alaiseksi, jolloin sen varastoista on vaadittava täydellinen inventointiluettelo kunkin jakelukauden päätyttyä ja jolloin sitä on vaadittava pitämään kirjaa säännöstelyn alaisten tavarain myynnistä. Tällaista erikoisvalvontaa on hoidettava, kunnes osoittautuu, että varastot alkavat jatkuvasti käydä yksiin tarkkailukirjanpidon kanssa.

Siirtoväen leipäkortit.

Kansanhuoltoministeriöön saapuu jatkuvasti ilmoituksia siitä, että siirtoväkeen kuuluvista on

vielä suuri osa ilman leipäkorttia. Tämän johdosta ministeriö huomauttaa, että siirtoväkeen kuuluville on annettava leipäkortti siinä kunnassa, missä he oleskelevat.

Mallastimot.

Mallastimoille on myönnetty oikeus käyttää ostokuittia (KH-lomake N:o J 39) kotimaisen mallasohran ostamista varten. Ostokuittia saavat mallastimot käyttää vain siis mallasohran ostamiseen. Mallastimot saavat toimittaa maltaita panimoille ilman ostolupatodistusta tai lähetysilmoitusta.

Makaronitehtaat.

Makaronitehtaille on myönnetty oikeus käyttää lähetysilmoituksia (KH-lomake N:o J 40) toimittaessaan makarooneja. Tukkuliikkeelle tai tukkuliikkeen tiliin saa makaronitehdas toimittaa ilman ostolupaa. Vähittäisliikkeelle suoraan toimittaessaan makaronitehdas laatii myös lähetysilmoituksen sekä toimittaa vähittäisliikkeen ostoluvan lähetysilmoituksen B-kappaleeseen liitettyä kansanhuoltoministeriöön.

Perunajauhot, maissi ja herneet.

Perunajauhot, maissi ja herneet eivät ole viljan ja viljatuotteiden säännöstelyn alaisia.

Omavaraisruokakunnan jäsenelle annettava leipäkortti.

Koska on ilmennyt epätietoisuutta siitä, mikä kortti annetaan sellaista omavaraisruokakuntaa varten, jolle halutaan leipäkortti erinäisten viljatuotteiden ostoa varten, ilmoitetaan, että tähän tarkoitukseen on annettava C-kortti.

Poliisivankilat.

Poliisivankiloiden tulee tilittää kansanhuoltolautakunnalle kupongit, joita vastaan on ruokaa annettu. Poliisivankilassa joudutaan ruokki-
maan myös sellaisia tutkintovankeja, joilla ei pidätettäessä ole ollut leipäkorttia ja joilta ei niin muodoin voida saada kuponkeja. Tilittäessään kuponkeja jakelukaussittain tulee vankilaviranomaisten myös ilmoittaa ilman kuponkia käytetyt viljatuotemäärät, jotka kansanhuoltolautakunnan tulee merkitä kuponkien lisäksi tarkkailukirjanpitoon.

Jauhatuskirja.

Takavarikon alaisuudesta vapaan tai ostolupa-todistusta vastaan luovutettavan ohran, kauran tai sekaviljn rouhimiseen kotieläinten tarpeeksi ei tarvita jauhatuslupaa. Myllyille on kuitenkin annettava ohje, että myös tällaisista jauhatuk-sista on myllyjen tehtävä merkintä jauhatus-kirjaan, jotta kansanhuoltolautakunnilla on mahdollisuus tarkistaa, että rouhiminen on ta-pahtunut säännöstelymääräyksien mukaan.

Valtioneuvoston päätös 15/5—1940 viljan ja viljatuot-teiden kulutuksen säännöstelystä.

Niissä kappaleissa Valtioneuvoston 15 päivänä toukokuuta 1940 antamaa päätöstä viljan ja viljatuotteiden kulutuksen säännöstelystä, joita kansanhuoltolautakunnille on lähetetty, on 17 §:ssä painovirhe. Siinä mainittu 21 §:n 1 momentti pitää olla 23 §:n 1 momentti, joka pyydetään kansanhuoltolautakunnille lähetettyihin kappaleisiin oikaisemaan.

Sokeri- ja kahvikupongit.

Kesäkuun 3 päivänä alkavana sokerin ja siira-pin jakelukautena myydään sokeria ja siirappia ostokortin kuponkia D 1 vastaan, sekä kesäkuun 3 päivänä alkavana kahvin jakelukautena kah-vinkorviketta ostokortin kuponkia E 1 vastaan.

Leipomotuotteet.

Kansanhuoltoministeriön tietoon on tullut, että eräissä leipomoissa on ryhdytty valmista-maan mm. perunajauhoista valmistettuja lei-voksia sekä vehnäleipää, jossa on täytettä tai koristeluja päällä. Ministeriö huomauttaa tämän johdosta, että tällaisten tuotteiden valmistus on kielletty. Kansanhuoltoministeriön päätöksessä, joka koskee sallittuja leipälaatuja, sanotaan ni-menomaan, että muunlaisten kuin päätöksessä mainittujen leipälaatuja ja sokerileipomotuottei-den valmistus myyntiä varten on kielletty. Tästä olisi leipomoille annettava tieto.

Ministeri **Väinö Tanner.**

Osastopäällikkö *Onni Toivonen.*

